

KUINKA V. ZASULITSH HÄVITTÄÄ LIKVIDAATTORUUTTA

„Zhivaja Zhiznin” 8. numerossa, heinäkuun 19 pltä 1913, on julkaistu V. Zaslitshin erinomainen, likvidaattoruutta puolustava artikkeli („Erään kysymyksen johdosta”). Kehotamme kaikkia, joita työväenliikkeen ja demokratian kysymykset kiinnostavat, kiinnittämään hyvin suurta huomiota tähän artikkeliin, joka on arvokas niin sisältönsä kuin myös arvovaltaisen kirjoittajansa avomielisen suorasukaisuuden puolesta.

I

V. Zaslitsch, niinkuin kaikki likvidaattorit, koettaa ennen kaikkea mustata puoluetta, mutta kirjoittajan avomielisyys paljastaa hänet hämmästyttävän selvästi. „Venäjän sosiaalidemokraattinen työväenpuolue”, luemme V. Zaslitschin kirjoituksesta, „on toisessa edustajakokouksessa perustettu ja heti paikalla kahtiajakautunut intelligenttien maanalainen järjestö, jonka tehtävänä on harjoittaa propagandaa ja agitaatiota”. Todellisuudessa puolue perustettiin vuonna 1898 ja se nojautui vuosina 1895—1896 tapahtuneeseen työväen joukkoliikkeen heräämiseen. Kymmenet ja sadat työläiset (sellaiset kuin Pietarissa asunut edesmennyt Babushkin) eivät ainoastaan kuunnelleet kerhoissa luentoja, vaan myös *itse harjoittivat agitaatiota* jo vuosina 1894—1895 ja sitten levittivät työväenjärjestöjen perustamistyötä muihin kaupunkeihin (Pietarista karkotettu Babushkin perusti Jekaterinoslavin järjestöt j.n.e.).

Se ilmiö, että intelligentit olivat suhteellisesti vallitsevina liikkeen alkuvaiheessa, on ollut havaittavissa kaikkialla

eikä yksistään Venäjällä. Kääntäessään tämän tosiasian jonkinlaiseksi herjaukseksi työväenpuoluetta vastaan V. Zaslitsch hävittää likvidaattoruutta kaikkien ajattelevien työläisten keskuudessa, jotka ovat itse osallistuneet vuosien 1894—1896 agitaatiotoimintaan ja lakkoihin.

...„Vuonna 1903”, kirjoittaa V. Zaslitsch, „tätä työtä tehneet maanlaiset kerhot yhdistyivät salaiseksi yhdistykseksi, jolla oli hierarkkiset säännöt. Vaikea on sanoa, autoiko vai häiritsikö tämä uusi järjestö sellaisenaan juoksevaa työtä”...

Jokainen, ken ei halua olla liivana Muistamaton, tietää, että intelligentti- ja työläisryhmät *auttoivat* jo vuodesta 1894 saakka (ja usein jo aikaisemminkin) eivätkä ainoastaan vuonna 1903 sekä taloudellisen että poliittisen agitaa-tion harjoittamisessa, lakoissa ja propagandatyössä. Kun julkisesti sanotaan: „vaikea on sanoa, autoiko vai häiritsikö tämä järjestö työtä”, niin se ei ole vain sitä, että tehdään mitä suurinta, aivan huutavaa historiallista vääryyttä. Se on *puolueesta luopumista*.

Tosiaan, mistä hyvästä puoluetta olisi pidettävä arvossa, jos on vaikea sanoa, onko se auttanut vai häirinnyt työtä? Eikö ole selvää, että sapatti on ihmistä varten eikä ihminen sapattia varten?

Likvidaattorit tarvitsevat tuota takautuvaa, menneisyyteen kohdistettua puolueesta luopumista sitä varten, että voisivat puolustella nykyään tapahtuvaa puolueesta luopumista.

Tästä nykyisyydestä, kesäkuun kolmannen päivän kaudesta, puhuessaan V. Zaslitsch kirjoittaa: „olen kuullut kerrottavan siitä, kuinka järjestön piiriosastot tyhjenivät”...

Se on kiistämätön tosiasia. Sekä järjestön piiri- että kaikki muutkin osastot tyhjenivät. Kysymys on vain siitä, miten tätä järjestöstä pakenemisen ilmiötä selitetään ja miten tähän ilmiöön suhtaudutaan?

V. Zaslitsch vastaa: „ne tyhjenivät sen vuoksi, ettei niissä ollut sillä hetkellä mitään tekemistä”.

Vastaus on jyrkkä, ja se merkitsee jyrkän tuomion langettamista maanalaiselle puolueelle sekä siitä pakenemisen puolustamista. Entä kuinka V. Zaslitsch todistelee väitetään? 1) Propagandisteilla ei ollut mitään tekemistä, sillä „monet työläiset olivat koonneet itselleen” vapauden päivinä ilmestyneistä julkaisuista „kokonaisia kirjastoja, joita poliisi ei ollut vielä ottanut pois”.

V. Zasulitshilla on tuollainen kummallinen kyky olla huomaamatta, että hän itse kumooa omat väitteensä. Jos kerran poliisi „otti pois” kirjastoja, niin luetun pohdinta, sen omaksuminen ja sen jatkuva tutkiminen *aiheutti siis* nimenomaan maanalaista toimintaa! V. Zasulitsh haluaa todistaa, „ettei ollut mitään tekemistä”, mutta hänen tunnustuksistaan seuraa: tekemistä *oli*.

2) „Maanalaisen poliittisen agitaation mahdollisuudesta ei siihen aikaan voinut olla puhettakaan. Sitä paitsi sellaisten „esiintymisten” aloiteoikeus ei kuulunut piirien oikeuksiin ja velvollisuuksiin”.

V. Zasulitsh toistaa likvidaattorien sanoja, tuntematta asiaa. Se on kieltämätön totuus, että tuo kuvattava aika oli vaikeaa aikaa, vaikeampaa kuin aikaisempi. Mutta marxilaisten työ on *aina* „vaikeaa”, ja he eroavat liberaaleista juuri siinä, että he eivät julista vaikeaa mahdottomaksi. Liberaali sanoo vaikeaa työtä mahdottomaksi peittääkseen sen, että hän on kieltäytynyt siitä. Työn vaikeus pakottaa marxilaisen pyrkimään siihen, että parhaat ainekset liittyisivät entistä tiiviimmin yhteen voittaakseen vaikeudet.

Sen objektiivisen tosiasian, että toiminta tuona kuvattavana aikana oli *mahdollista* ja että se oli käynnissä, todistavat vaikkapa III ja IV Valtakunnanduuman vaalit. Eihän V. Zasulitsh suinkaan todella luule, että maanalaisen toiminnan kannattajat olisivat voineet tulla valituiksi Valtakunnanduumaan *ilman* maanalaiseen toimintaan osallistuneiden apua?

3) ...„Maanalaisissa ryhmissä ei ollut mitään tekemistä, mutta niiden ulkopuolella oli tavattoman paljon välttämättöntä yhteiskunnallista työtä”... Klubit, kaikenlaiset yhdistykset, edustajakokoukset, luennot y.m.

Tällainen on se kaikkien likvidaattorien ajatus, jonka V. Zasulitsh toistaa. Hänen artikkeliaan voidaan suorastaan suositella niitä työläiskerhojen opintotilaisuuksia varten, joissa käsitellään likvidaattoruuden kommelluksia!

Maanalainen toiminta oli tarpeen muun muassa juuri sen tähden, että marxilaisten työ klubeissa, yhdistyksissä, edustajakokouksissa y.m. oli sidottu siihen.

Verratkaa tätä päätelmääni V. Zasulitshin päätelmään. Ajatelkaa, *mitä perusteita* V. Zasulitshilla on kuvata legaalisisissa yhdistyksissä tehtävää työtä sellaiseksi, jota tehdään maanalaisten ryhmien toiminnan „*ulkopuolella*”?? Minkä

takia „ulkopuolella” eikä „kiinteästi sidottuna”, „samaa suuntaan tähdättyä”??

V. Zaslutshilla ei ole vähäisimpiäkään tosiasioihin pohjaavia perusteita, sillä jokainen tietää, ettei todennäköisesti ole ollut ainoatakaan legaalista yhdistystä y.m.s., jonka toimintaan ei olisi osallistunut maanalaisten ryhmien jäseniä. V. Zaslutshin väitteiden ainoana perusteena on — likvidaattorien subjektiivinen mieliala. Likvidaattorien mieliala oli sellainen, ettei *heillä* ollut mitään tekemistä maanalaisessa järjestössä, että *he* olivat myötämielisiä vain sille työlle, jota tehdään maanalaisen järjestön *ulkopuolella*, vain *irralisena* sen aatteellisesta suuntauksesta. Toisin sanoen V. Zaslutshin „peruste” *puolustele* likvidaattorien pakoa maanalaisesta järjestöstä!

Surkea peruste.

Mutta me emme voi rajoittua siihen, että osoitamme V. Zaslutshin kyhäelmien subjektiiviset perusteet, ne tosiasioita koskevat ja loogilliset virheet, joita hänen artikkelinsa jokainen lause on aivan kirjavanaan. Meidän on etsittävä ne objektiiviset syyt, jotka johtivat siihen kiistämättömään tosiasiaan, että „piirit tyhjenivät”, että paettiin maanalaisesta järjestöstä.

Syitä ei tarvitse kaukaa etsiä. Yleisesti tunnettua on, että siihen aikaan Venäjän porvarillisia ja pikkuporvarillisia yhteiskuntapiirejä jäytivät mitä voimakkaimmin vastavallankumoukselliset mielialat. Yleisesti tunnettua on, kuinka syvä porvariston ja proletariaatin välinen antagonismi tuli esiin vapauden päivinä ja synnytti tämän vastavallankumouksellisen mielialan, samalla kun monien proletariaatin epävarmojen ystävien keskuudessa tapahtui hajaannus ja pääsi vallalle lamaan ja masennus.

Tämä puheena olevana aikana vallinut objektiivinen luokkien keskinäissuhde selittääkin meille täydellisesti sen, minkä takia porvariston yleensä ja varsinkin liberaalisen porvariston (siksi kun sen käsistä temmattiin hegemonia kansanjoukkojen suhteen) *täytyi* suhtautua vihamielisesti maanalaiseen järjestöön, julistaa se mitättömäksi ja „toimintakyvyttömäksi” (V. Zaslutshin sanonta), tuomita ja hylätä maanalainen poliittinen agitaatio samoin kuin legaalinenkin toiminta, jota harjoitettiin maanalaisen järjestön hengessä, *tämän* tunnuksia vastaavasti, erottamattomassa aatteellisessa ja organisatorisessa yhteydessä siihen.

Maanalaisesta järjestöstä pakeni ennen kaikkea ja ensi sijassa vastavallankumouksellisten mielialojen valtaan antautunut porvarillinen intelligenssi, ne sosialidemokraattisen työväenliikkeen „mukanakulkijat”, joita meilläkin samoin kuin Euroopassa oli viehättänyt se vapauttajan osa, jota proletariaatti (Euroopassa: yleensä plebeijit) näytteli porvarillisessa vallankumouksessa. On tunnettu tosiasia, että suuri määrä marxilaisia vetäytyi vuoden 1905 jälkeen syrjään maanalaisesta toiminnasta ja pesiytyi kaikenkaltai- siin legaalisiin intelligenttien pesäkkeisiin.

Olkootpa V. Zsulitshin „hyvät” aikomukset subjektiivisesti millaisia tahansa, niin objektiivisesti hänen toistamansa likvidaattorien järkeilyt merkitsevät liberaalien vastavallankumouksellisten ajatuspahasten toistamista. Likvidaattorit huutavat kaikkein eniten „työväen omatoimisuudesta” y.m.s., mutta todellisuudessa he edustavat ja puolustavat juuri työväenliikkeestä erkaantuneita ja porvariston puolelle siirtyneitä intelligenttejä.

Eräät henkilöt saattoivat paeta maanalaisesta järjestöstä väsymyksen ja murtuneisuuden seurauksena. Sellaisia henkilöitä kohtaan voidaan tuntea vain sääliä; heitä on autettava, mikäli heidän masennuksensa menee ohi ja heitä alkaa uudelleen vetää hiljaiselosta, liberaalien luota ja liberaaliseen työväenpolitiikasta työväen maanalaisen järjestön puoleen. Mutta kun väsyneet ja murtuneet kiipeävät lehdistön puhujakorokkeelle ja sanovat, ettei heidän pakonsa ole väsymyksen, heikkouden eikä intelligenttien viheliäisyyden ilmausta, vaan että tuo pako on laskettava heidän ansiokseen, ja samalla panevat kaiken „toimintakyvyttömän” tai „mitättömän” tai „elottoman” j.n.e. maanalaisen järjestön syyksi,— niin silloin nämä karkurit muuttuvat inhottaviksi luopioiksi, renegaateiksi. Silloin näistä karkureista tulee huonoimpia neuvonantajia ja sellaisina työväenliikkeen vaarallisia vihollisia.

Kun näet likvidaattorien puolustelevan ja ylistelevän tuollaisia aineksia ja samalla vannovan ja uskottelevan, että jos ketkä, niin me, likvidaattorit, olemme yhtenäisyyden kannalla, niin et osaa muuta kuin kohauttaa olkapäitäsi ja kysyä itseltäsi: ketä he aikovat pettää noilla hurskailla typeryyksillä ja tuolla tekopyhyydellä? Eikö ole selvää, että työväenpuolueen olemassaolo on mahdotonta, ellei käydä

päättäväistä taistelua puolueesta luopumisen ylistämistä vastaan?

Likvidaattorit (ja heidän perässään myös V. Zaslutsh) hauskuuttavat itseään sillä, että nimittävät noita luopioita ja karkureita „työväenluokan eläviksi voimiksi”. Mutta koko Venäjää koskevat eittämättömät tosiasiat ovat jo kauan sitten kumonnettu nuo liberaalisten intelligenttien verukkeet. Bolshevikeilla oli työväenkuuriassa valituista edustajista II Duumassa 47%, III Duumassa 50% ja IV Duumassa 67%. Tämä on kumoamaton todistus siitä, että vuosien 1907—1913 kaudella työläiset ovat eronneet likvidaattoreista. Ja työväen ensimmäisen päivälehdessä syntyminen sekä ammattiliitoissa tätä nykyä havaittavissa olevat ilmiöt vahvistavat vielä lisää tätä todistusta. Työväenluokan elävät voimat, kun otetaan huomioon objektiiviset tosiasiat eikä liberaalisten intelligenttien kerskailevia ja todistamattomia väitteitä, kuuluvat maanalaisen järjestön kannattajien ja likvidaattoruuden vastustajien joukkoon.

Mutta kaikki V. Zaslutshin järkeilyt menneistä ajoista ovat vasta kukkasiasia. Marjat tulevat myöhemmin. Luopuruuden ja puolueen kieltämisen puolustelu on vain johdantoa puolueen hajottamisen puolustamiseen. Siirrymmekin nyt käsittelemään näitä V. Zaslutshin artikkelin tärkeimpiä osia.

II

„...Maanalainen organisaatio”, luemme artikkelista, „on aina ollut Venäjän sosialidemokratian heikoin puoli”... (ei enemmän eikä vähemmän kuin „aina”!). Likvidaattorimme ovat rohkeita historioitsijoita. „Aina” — siis myös vuosina 1883—1893, ennen sitä kuin alkoi puolueen järjestyneen johdon alainen työväen joukkoliike; — siis myös vuosina 1894—1904. Entä vuosina 1905—1907?

„...Mutta vaikka se olisi ollut kymmenen kertaa parempikin, niin se ei olisi sittenkään kestänyt vallankumousta ja vastavallankumousta. En muista Euroopan historiassa olleen yhtään vallankumouksellista järjestöä, joka vallankumouksen läpikäytyään olisi osoittautunut toimintakykyiseksi taantumuksen tullen”.

Tässä lauselmassa on niin runsaasti „kukkasiasia”, ettet oikein tiedä, mistä kukkasesta aloittaisit erittelyn!

V. Zaslutsh „ei muista” Euroopan historiassa olleen sellaista tapausta, joka häntä tässä kiinnostaa. Mutta muis-

taako V. Zaslutsh „Euroopan historiassa” olleen sellaista porvarillista vallankumousta, joka olisi tapahtunut oloissa, jolloin naapurimaissa on ollut olemassa satoja tuhansia jäseniä ja miljoonan jäsentä käsittävät itsenäiset työväenpuolueet ja jolloin kapitalismi on ollut korkealle kehittyntä ja luonut kyseessäolevassa maassa yhteenliittyneen teollisuusproletariaatin ja kansallisessa mitassa tapahtuvan työväenliikkeen?

V. Zaslutsh ei voi „muistaa” sellaista tapausta, koska sellaista „Euroopan historiassa” ei ole ollut. Sen historiassa ei ole tapahtunut eikä ole voinutkaan tapahtua ennen XX vuosisataa sellaista, että ratkaisevaa osaa porvarillisessa vallankumouksessa olisi näytellyt poliittinen joukkolakko.

Mitä tästä seuraa? Tästä seuraa tällainen yhteenveto. Likvidaattori viittaa „Euroopan historian” esimerkkiin, Euroopan, jossa porvarillisten vallankumousten tapahtuessa *ei ollut* itsenäisiä proletaarisia puolueita eikä joukkolakkoja,— hän viittaa tähän esimerkkiin *sitä varten*, että voisi *luopua* niistä tehtävistä tai *mataloittaa*, typistää, supistaa, kaventaa niitä tehtäviä, joita on ratkaistavana maalla, jossa nuo kaksi edellä mainittua perusedellytystä (itsenäinen proletaarinen puolue ja poliittisluontoiset joukkolakot) *ovat olleet ja ovat olemassa!*

V. Zaslutsh ei käsitä,— ja tuo käsittämättömyys on äärimmäisen kuvaavaa likvidaattoruudelle,— että hän on toisilla sanoilla, toisessa yhteydessä, tarkastelemalla kysymystä toiselta kannalta *toistanut liberaali* Prokopovitshin *ajatuksen*. Tämä liberaali, juuri niihin aikoihin, jolloin hän äärimmäisenä „ekonomistina” ollessaan (vuosi 1899) katkaisi suhteensa sosialidemokratiaan, esitti sen ajatuksen, että „poliittinen taistelu kuuluu liberaaleille ja taloudellinen taistelu työläisille”.

Tämän ajatuksen kannalle kallistuu, siihen luisuu *koko* opportunisti, jota Venäjän työväenliikkeessä on esiintynyt vuosina 1895—1913. Venäjän sosialidemokratia on kasvanut — ja se on *voinutkin* kasvaa — vain taistellen tätä ajatusta vastaan. Taistelu tätä ajatusta vastaan, joukkojen tempaaminen pois tämän aatteen vaikutuksesta,— se on juuri taistelua Venäjän itsenäisen työväenliikkeen puolesta.

Prokopovitsh esitti tämän ajatuksen ajan tehtäviin sovellettuna, käskyn tai toivomuksen muodossa.

V. Zasulitsh toistaa tuon ajatuksen muka historiallisen, retrospektiivisen päätelmän tai tapahtumakatsauksen muodossa.

Prokopovitsh sanoi suoraan, avoimesti, selvästi ja jyrkästi: työläisveljet, hylätkää ajatus poliittisesta itsenäisyydestä! V. Zasulitsh, käsittämättä, mihin likvidaattoruus on hänet vienyt, päätyy mutkitellen kuljettuaan saman kuilun partaalle: Euroopankaan esimerkin mukaan te, työläisveljet, ette tarvitse teidän vanhaa, koetuksen läpikäynyttä „toimintakykyistä” järjestöänne, joka on sitä samaa *tyyppiä* kuin järjestönne oli vuonna 1905. Vuoden 1905 jälkeen liberaalit ovat hylänneet joutavat „maanalaisuudesta” haaveilemiset, luoneet „toimintakykyisen” järjestön, julkisen järjestön, jota kesäkuun kolmannen päivän järjestelmä sieittää, vaikkei olekaan sitä laillistanut, ja joka on säilyttänyt parlamenttiryhmänsä, julkisen lehdistönsä, omat, tosiasiallisesti kaikille tunnetut, paikalliset komiteansa. Teidän vanha järjestönne, työläisveljet, on sitä vastoin toimintakyvytön, ja „Euroopan historian” opetusten mukaan sen *täytyy* olla toimintakyvytön, mutta me, likvidaattorit, lupaamme ja tarjoamme teille joka päivä uutta, „julkista puoluetta”. Mitä muuta te enää tarvitsette? Tyytykää meidän, likvidaattorien, lupauksiin, sättikää kovemmin vanha järjestöänne, sylkekää sille, luopukaa siitä ja olkaa toistaiseksi (siksi kunnes lupauksemme „julkisesta puolueesta” toteutuu) *ilman mitään järjestöä!*

Juuri tällainen on V. Zasulitshin likvidatoristen järkeilyjen todellinen ajatus, joka *ei* ole hänen tahtonsa ja tajuntansa määräämä, vaan jonka määräävät Venäjällä vallitsevat luokkien väliset suhteet, työväenliikkeen objektiiviset olosuhteet. Ja juuri sitä haluavat liberaalit. V. Zasulitsh vain *toistaa* Prokopovitshin sanoja!

Erotukseksi XVIII vuosisadan lopun ja XIX vuosisadan alkupuoliskon Euroopasta Venäjä on ollut juuri esimerkkinä maasta, jossa vanha organisaatio on todistanut elinvoimaisuutensa ja toimintakykyisyytensä. Tämä organisaatio säilyi taantumuksenkin aikoina, vaikka siitä erkaantuivat likvidaattorit ja lukematon määrä poroprovareita. Tämä organisaatio, joka säilyi perustyyppiltään entisenä, osasi sopeuttaa *muotonsa* muuttuneisiin olosuhteisiin, osasi muuntaa tätä *muotoa* ajankohdan vaatimuksia vastaavasti, ajankohdan,

joka merkitsi „vielä askelta porvarilliseksi monarkiaksi muuttumisen suuntaan”⁹³.

Objektiivisena todisteena tuosta vanhan organisaation sopeuttamisesta me voimme pitää — jos otamme erään yksinkertaisimmista, ilmeisimmistä todistuksista, joita liberaalit voivat helpoimmin ymmärtää,— IV Duuman vaalien tuloksia. Kuten edellä jo sanottiin, $\frac{2}{3}$ työväenkuuriasta valituiksi tulleista edustajista ja muun muassa tärkeimpiä teollisia kuvernementteja edustava kuutosryhmä kokonaisuudessaan osoittautui vanhan organisaation kannattajiksi. Näissä kuvernementeissa on noin miljoona tehdastyöläistä. Kaikki näiden todellisten *joukkojen*, proletaaristen joukkojen, elävät, tietoiset ja vaikutusvaltaiset ainekset ottivat osaa vaaleihin, muuttaen samalla vanhan organisaationsa *muotoa*, muuntaen sen toiminnan *olosuhteita*, mutta säilyttäen sen suunnan, sen aatteelliset ja poliittiset perusteet ja toiminnan *sisällön* entisellään.

Kantamme on selvä. Ja se on määräytynyt peruuttamattomasti vuonna 1908. Likvidaattoreilla sitä vastoin — ja se onkin heidän onnettomuutensa — ei ole mitään kantaa, toistaiseksi heillä ei ole *uutta* organisaatiota. He vain huokailevat muistellen pahaa menneisyyttä ja haaveilevat hyvästä tulevaisuudesta.

III

....„Organisaatio on tarpeen puolueelle”, kirjoittaa V. Zaslitsch. Hän ei ole enää tyytyväinen Tukholmassa (v. 1906) tehtyyn päätökseen, jolloin *menshevikit* olivat *enemmistönä*, mutta *olivat pakotettuja* hyväksymään kuuluisan sääntöjen ensimmäisen pykälän.

Jos se pitää paikkansa (ja se pitää paikkansa ehdottomasti), niin silloin V. Zaslitsch on väärässä, ja hänen on sanouduttava irti *menshevikkien* Tukholmassa tekemästä päätöksestä. Organisaatio ei ole ainoastaan „tarpeen puolueelle” — sen tunnustaa jokainen liberaalikin ja jokainen porvari, joka haluaa „käyttää hyväkseen” työväenpuoluetta työväkeä vastaan suunnatussa politiikassa. Puolue on yhteenliitettyjen järjestöjen summa. Puolue on työväenluokan organisaatio, joka haarautuu kokonaiseksi monenlaisien paikallis- ja erikoisjärjestöjen, yleisten ja keskusjärjestöjen verkostoksi.

Osoittautuu, ettei likvidaattoreilla ole tässäkään kysymyksessä mitään kantaa. Vuonna 1903 he veivät läpi sellaisen määritelmän puolueen jäsenyydestä, jonka mukaan puolueen jäseniksi katsottiin ei ainoastaan puoluejärjestöihin kuuluvat, vaan nekin, jotka (järjestöjen ulkopuolella) toimivat näiden valvonnan alaisina. V. Zaslitsch muistelee tätä seikkaa, pitäen sitä nähtävästi tärkeänä. Hän kirjoittaa:

„...jo toisessa edustajakokouksessa, 10 vuotta sitten, menshevikit tunsivat, että koko puoluetta on mahdoton kätkeä maanalaiseen järjestöön”...

Jos menshevikit vuonna 1903 tunsivat vastenmielisyyttä maanalaista järjestöä kohtaan, niin miksi he *itse* sitten vuonna 1906, verrattomasti „julkisemmän” puolueen kaudella, silloin kun he olivat edustajakokouksessa enemmistönä, kumosivat vuonna 1903 tekemänsä menshevistisen päätöksen ja *veivät läpi* bolshevistisen päätöksen? V. Zaslitsch kirjoittaa puolueen historiaa sillä tavalla, että joka askeleella kohtaat hämmästyttävää, aivan uskomatonta tosiasiaain vääristelyä!

Se on eittämätön tosiasia, että vuonna 1906 Tukholmassa menshevikit hyväksyivät sen bolshevistisen määritelmän, että puolue on järjestöjen summa, ja jos V. Zaslitsch ja hänen ystävänsä ovat *vielä kerran* muuttaneet katsomuksiaan, jos he taaskin katsovat *oman*, vuonna 1906 tekemänsä päätöksen virheeksi, niin miksei sitä voida sanoa suoraan? Sillä yleensä puhuen V. Zaslitsch nähtävästi pitää tätä kysymystä merkitystä omaavana, koskapa hän itse on herättänyt sen ja palauttanut mieleen vuoden 1903!

Lukija näkee, ettei ole mitään sen avuttomampaa ja sekavampaa kuin ovat likvidaattorien katsomukset organisaatiokysymyksessä. Heillä ei ole kerrassaan mitään katsomuksia. Tämä on mallinäyte selkärangattomuudesta ja horjunnasta. V. Zaslitsch huudahtaa sydämistyneenä: „järjestöllinen opportunisti on typerä sanonta”. Mutta ei „sydämistyminen” auta. Onhan *itse* Tsherevaninkin kirjoittanut, että vuonna 1907 Lontoossa pidetyissä *menshevistisen* ryhmän kokouksissa pantiin jo merkille se, että tulevilla likvidaattoreilla esiintyi „järjestöllistä anarkismia”. Sekä silloin että nyt huomattavimmat likvidaattorit ovat joutuneet niin omalaatuisen asemaan, että ovat itse lyöneet likvidaattoreita.

„Organisaatio on tarpeen puolueelle”, kirjoittaa V. Zsulitsh. „Mutta se voi koota itseensä vähänkään pitemmäksi aikaa koko puolueen ja elää rauhallisesti (!) saman muotoisena, samojen sääntöjen puitteissa” (kuulkaahan!) „vasta sitten, kun aikaansaadun ja vakiintuneen oikeusjärjestelmän vallitessa (jos se joskus Venäjällä vakiintuu) Venäjän yhteiskuntaelämä lähtee vihdoin kulkemaan tasaista latua, jättäen taakseen sen mäkisen tien, jota se on kiihtyvällä vauhdilla kulkenut jo kokonaisen vuosisadan ajan, milloin kiiveten ylös, milloin taas suis-tuen taantumuksen kuiluun, ja saamistaan vammoista toivuttuaan se on taas lähtenyt kiipeämään mäkeä ylös”...

Siinä eräs likvidaattorien järkeilyistä, joka ansaitsisi tulla palkituksi sekasotkun mallinäytteenä. Koettakaapa ymmärtää, mitä tekijä haluaa?

„Sääntöjen” muuttamista? Mutta silloin sanokaa toki luojan nimessä, hyvät herrat, mistä sääntöjen muuttamisesta te puhutte! Älkääkään saattako itseänne naurunalaisiksi, älkää menkö „filosofisesti” todistelemaan, etteivät säännöt ole mitään muuttumatonta.

Mutta ottaessaan puheeksi „samat säännöt” (niitä muuten muutettiin juuri vuonna 1912 *) V. Zsulitsh ei tee mitään muutosehdotuksia.

Mitä sitten V. Zsulitsh tahtoo? Hän tahtoo sanoa, että puolueesta tulee organisaatio sitten, kun Venäjä käy läpi mäkisen tiensä ja lähtee kulkemaan tasaista latua. Tuo on sangen kunnioitettava liberaalien ja vehiläisten ajatus: *tasaiselle ladulle* saakka kaikki on muka pahaa ja huonoa eikä puoluekaan ole puolue eikä politiikka politiikkaa. Sitten „tasaisella ladulla” on kaikki „kunnossa”, mutta „mäkisellä tiellä” ei ole muuta kuin kaaosta.

Olemme jo aikoja sitten lukeneet noita ajatuksia liberaaleilta. Kun asiaa katsotaan siltä kannalta, että liberaalit vihaavat maanalaista järjestöä ja „mäkistä tietä”, nämä järkeilyt ovat ymmärrettäviä, luonnollisia, lainmukaisia. Tosiasiat niissä on vääristely (sillä Venäjällä oli illegaalisuudenkin oloissa koko joukko *organisaatioiksi järjestyneitä puolueita*), mutta me ymmärrämme, miten viha maanalaista järjestöä kohtaan sumentaa liberaalien silmät ja hämää tosiasiat.

Mutta — vielä kerran — mitä V. Zsulitsh haluaa? Koska organisaatioksi järjestynyt puolue on meillä muka mahdoton... mitä sitten seuraa? Hämäriä ajatuksia ja keskeneräisiä

* Ks. Teokset, 17. osa, ss. 462—463. Toim.

sanontoja, asian sotkemista pitkällä, tuskastuttavan kankeilla lauseparsilla, verukkeita ja Pontiuksen luota Pilatuksen luo lähettämistä. Te tunnette vain, että tekijä pyrkii kaikkinaisen organisaation kieltämiseen. Ja siihen pyrkiesään V. Zsulitsh on puhunut niin pitkälle... tällainen on hänen ajatustensa kruunu:

„Meillä on olemassa laaja työläiskerros, joka täysin oikeutetusti voisi kuulua mihin Lännen sosialistiseen puolueeseen tahansa. Tässä nopeasti kasvavassa kerroksessa, jolta puolueen muodostamista varten puuttuu vain muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus,— on kaikki voimat, ja nimitämpä me sitä millä nimellä tahansa, me tulemme sekä ajatuksissamme että puheissamme pitämään sitä puolueena”.

Kun siis kiistellään puolueen likvidoisesta, niin on tiedettävä, että likvidaatit tarkoittavat *puolueella jotain vallan muuta*. Mitä he sitten tarkoittavat puolueella?

Osoittautuu, että: „laajaa työläiskerrosta, jolta puolueen muodostamista varten (!) puuttuu vain (!) muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus”.

Tälle ei löydy vertaista. Puolue, sen muodostavat ne, joilta „puuttuu muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus”. Puolue, sen muodostavat ne, jotka ovat puolueen ulkopuolella.

Totta totisesti V. Zsulitsh on koonnut meille erinomaisia kukkasia ja sanonut avoimesti sen, *minkä ympärillä* kaikki likvidaatit kiertelevät.

IV

Saksassa on nykyisin noin 1 miljoona puolueen jäsentä. Niitä, jotka äänestävät sosialidemokraatteja, siellä on noin 4 $\frac{1}{4}$ miljoonaa, mutta proletaareja noin 15 miljoonaa. Siinä teille on yksinkertainen ja elävä esimerkki voidaksenne selvittää sen, minkä likvidaatit ovat sotkeneet. Tuo yksi miljoona on *puolue*. Yksi miljoona kuuluu puoluejärjestöihin. 4 $\frac{1}{4}$ miljoonaa on „laaja kerros”. Todellisuudessa se on vielä monta kertaa laajempi, sillä naisilla ei ole äänioikeutta, eikä sitä ole monilla työläisilläkään, joilta puuttuu vakinaisesta asuinpaikasta, ikäraja y.m. y.m. riippuva vaali-oikeus.

Tämä „laaja kerros” muodostuu miltei kokonaan sosiaalidemokraateista, ja ilman sitä puolue olisi voimaton. Jokaisen esiintymisen aikana tämä laaja kerros laajenee vielä 2—3-kertaisesti, koska silloin puoluetta seuraa suuri määrä ei-sosialidemokraatteja.

Eikö tämä tosiaankaan ole selvää? On jotenkin aivan noloa selitellä perustotuuksia!

Missä suhteessa Saksa eroaa Venäjistä? Ei suinkaan siinä, että meillä *ei ole* eroa „puolueen” ja „laajan kerroksen” välillä! Käsittääksemme tämän otamme ensin tarkasteltavaksi Ranskan. Siellä näemme seuraavan kuvan (likipitäisen; tarkemmat numerot vain *voimistaisivat* johtopäätelmäni):

Puolue on noin.....	70.000*
„Laaja kerros” (sosialidemokraattien kannattajien äänet) noin.....	1.000.000
Proletaareja noin	10.000.000

Entä Venäjällä? Vuonna 1907 puolue oli 150.000 (se on laskettu ja tarkistettu Lontoon edustajakokouksessa). Nykyään — ei tiedetä, kuinka paljon. Varmaan paljon vähemmän, mutta ei voida määritellä, onko se 30 vai 50 tuhatta.

„Laaja kerros” on meillä 300—500 tuhatta, jos lasketaan sosiaalidemokraatteja äänestävien lukumäärä. Ja vihdoin, proletaareja meillä on kaiketi noin 20 miljoonaa. Toistan, että nämäkin luvut ovat likipitäisiä, mutta *kaikki* muut luvut, joita joku mielisi ryhtyä tarkemmin perustelevaan, vain vahvistaisivat vieläkin lujemmin johtopäätelmäni.

Johtopäätelmät ovat sellaiset, että kaikissa maissa, aina ja kaikkialla, *paitsi* „puoluetta” on olemassa *puoluetta lähellä olevien* „laaja kerros” ja puolueen muodostavan, sitä täydentävän ja sitä ravitsevan *luokan* suuret joukot. Likvidaattorit eivät ymmärrä tätä yksinkertaista ja selvää asiaa ja toistavat vuosien 1895—1901 „ekonomistien” virheen; ekonomistit eivät millään jaksaneet käsittää „puolueen” ja „luokan” välistä eroa.

Puolue on luokan tietoinen, etumainen kerros, sen etujoukko. Tämän etujoukon voima on 10 kertaa, 100 kertaa, vieläpä yli satakin kertaa suurempi kuin sen jäsenluku.

* Tarkka luku viimeksi, vuonna 1913 pidetyssä Brestin edustajakokouksessa ** tehdyn toimintaselostuksen mukaan — 68.903.

Onko se mahdollista? Voiko sadan voima olla suurempi kuin tuhannen voima?

Voi ja onkin suurempi, *silloin kun nämä sata ovat järjestyneitä.*

Järjestyneisyys kymmenkertaistaa voimat. Tämä totuus ei totta tosisesti ole mikään uusi. Mutta se ei ole meidän syymme, jos V. Zaslitschia ja likvidaattoreita varten on kaikki alettava alusta.

Etujoukon tietoisuus ilmeneekin muun muassa juuri siinä, että se osaa järjestäytyä. Ja kun se järjestäytyy, se saa *yhteisen tahdon*, ja tämä etumaisen tuhannen, sadan tuhannen ja miljoonan yhteinen tahto *muodostuu* luokan tahdoksi. Välittäjänä puolueen ja luokan välillä on „laaja kerros” (joka on laajempi kuin puolue, mutta suppeampi kuin luokka) — sosialidemokraatteja äänestävien kerros, avustavain kerros, myötämielisten j.n.e. kerros.

Puolueen *suhde* luokkaan on eri maissa erilainen historiallisista ynnä muista olosuhteista riippuen. Saksassa esimerkiksi on puolueeseen järjestynyt noin $\frac{1}{15}$ luokasta; Ranskassa noin $\frac{1}{140}$. Saksassa tulee yhtä puolueen jäsentä kohti 4—5 „laajan kerroksen” sosialidemokraattia; Ranskassa 14. Oikeastaan Ranskassa ei ole koskaan ollut sata-tuhantistakaan puoluetta — „julkisen” organisaation ja poliittisen vapauden aikana.

Jokainen järkevä ihminen ymmärtää, että on olemassa sellaisia historiallisia ehtoja, objektiivisia syitä, jotka ovat tehneet mahdolliseksi järjestää Saksassa puolueeseen $\frac{1}{15}$ luokasta, mutta jotka Ranskassa ovat vaikeuttaneet sitä ja Venäjällä vaikeuttavat *vieläkin enemmän.*

Mitä te sanoisitte ranskalaisesta, jonka päähän pälkähtäisi sanoa: puolueemme ei ole puolue, vaan suppea kerho. Puoluetta et kätke organisaatioon. Puolue — se on laaja kerros, se käsittää *kaikki voimat* j.n.e. Kai te ihmettelisitte sitä, ettei tämä ranskalainen ole mielisairaalassa.

Mutta meillä Venäjällä halutaan, että otettaisiin vakavalta kannalta ne, jotka tuntiessaan, nähdessään ja tietäessään, että meillä tie on *vielä mäkinen*, s.o. että ehdot järjestäytymistä varten ovat meillä *raskaammat*, julistavat, että „he tulevat sekä ajatuksissaan että puheissaan pitämään laajaa kerrosta (järjestymättömien kerrosta!) puolueena”. Nämä ovat hämminkiin joutuneita puolueesta karanneita ihmisiä,

hämminkiin joutuneita *puolueen ulkopuolella* tai *puolueen liepeillä olevia* sosialidemokraatteja, jotka eivät ole kestäneet liberaalisten lamaannus-, masennus- ja luopuruusaatteiden painostuksen edessä.

V

„Ollakseen hyödyllinen voima tämän maanalaisen järjestön, vaikka vain sitä yksin nimitettäisiinkin puolueeksi”, kirjoittaa V. Zasulitsh merkittävän artikkelinsa loppulauseessa, „täytyy suhtautua tähän työläissosialidemokratiaan” (s.o. siihen laajaan kerrokseen, joka V. Zasulitshin mielestä käsittää „kaikki voimat” ja josta hän sanoi: „me tulemme sekä ajatuksissamme että puheissamme pitämään sitä puolueena”) „sillä tavalla kuin puolueen toimihenkilöt suhtautuvat puolueeseen”.

Syventykää miettimään tätä järkeilyä, joka on V. Zasulitshin runsaskukkaisen kirjoituksen helmien helmi. Ensinnäkin, hän ymmärtää mainiosti, mitä nyky-Venäjällä nimitetään *puolueeksi*. Kymmenet likvidaattorikirjoittelijat sen sijaan ovat uskotelleet ja uskottelevat yleisölle, etteivät he muka sitä ymmärrä,— ja sen seurauksena nämä herrat sotkevat vallan uskomattomasti *puolueen* likvidoimista koskevia kiistoja. Tutustukoot siis lukijat, joita työväenliikkeen kohtalot kiinnostavat, vulgääreista tusinalikvidaattoreista välittämättä V. Zasulitshin artikkeliin ja etsikööt siitä vastauksen hämättyyn ja yhä hämättävään kysymykseen, mitä on puolue.

Toiseksi, tarkastelkaa V. Zasulitshin johtopäätelmää. Maanalaisen järjestön täytyy suhtautua laajaan kerrokseen samalla tavalla kuin toimihenkilöt suhtautuvat puolueeseen, sanotaan meille. Herää kysymys, mikä on olennaista sen tai tämän yhdistyksen toimihenkilöiden suhteissa kyseessäolevaan yhdistykseen? Ilmeisesti se, että toimihenkilöt eivät vie läpi henkilökohtaista (tai ryhmäkunnan tai kerhon) tahtoa, vaan tämän yhdistyksen tahtoa.

Millä tavalla sitten voidaan määritellä useita satoja tuhansia tai useita miljoonia henkilöitä käsittävän laajan kerroksen tahto? *Laajan kerroksen tahdon määrittely on kerrassaan mahdotonta, ellei tuo kerros ole järjestynyt yhdeksi organisaatioksi*,— tämän ymmärtää lapsikin. Siinä-hän se V. Zasulitshin kuten muidenkin likvidaattorien vika juuri onkin, että astuttuaan opportunistin kaltevalle

pinnalle organisaation alalla he luisuvat jatkuvasti mitä pahimman anarkismin suohon.

Sillä sehän on nimenomaan anarkismia tämän sanan täydellisimmässä ja täsmällisimmässä mielessä, kun V. Zaslitsch itsekin tunnustaa, että „laajalta kerrokselta” „puuttuu muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus” ja sen tähden siltä „puuttuu mahdollisuus” „muodostaa puolue”, samalla kuitenkin julistaa, että likvidaattorit *tulevat ajatuksissaan ja puheissaan* pitämään tätä laajaa kerrosta puolueena ja että maanalaisen järjestön täytyy suhtautua siihen niinkuin ylimpään instanssiin, ylimpään „toimihenkilöitä” koskevan kysymyksen ratkaisijaan y.m. j.n.e.

Kun organisaatiota *vastaan* vedotaan laajoihin kerroksiin tai joukkoihin *tunnustaan* samalla, että näiden laajojen kerrosten tai joukkojen organisoiminen on mahdotonta, niin se on mitä selvintä anarkismia. Sen tähden anarkistit ovatkin työväenliikkeen vahingollisimpia aineksia, että kirkkueensa aina sorrettujen luokkien suurista joukoista (tai vieläpä yleensä sorretuista joukoista) ja tahratessaan aina jokaisen sosialistisen järjestön hyvän nimen he eivät itse kykene asettamaan tai luomaan sen vastapainoksi *mitään* muuta organisaatiota.

Marxilaisilla on periaatteellisesti aivan toinen mielipide järjestymättömien (ja vielä pitkiksi ajoiksi, toisinaan jopa vuosikymmeniksikin järjestymättömiksi jäävien) joukkojen suhteesta puolueeseen, organisaatioon. Juuri sitä varten, että *määrätyn luokan* suuret joukot voisivat oppia käsittämään etunsa ja asemansa, oppia toteuttamaan omaa politiikkaansa, juuri sitä varten tarvitaan ehdottomasti heti ja hinnalla millä hyvänsä luokan etumaisten aineiden organisaatiota, vaikka nämä ainekset ensi aluksi käsittäisivätkin mitättömän osan luokasta. Voidakseen palvella joukkoja ja tulkita *niiden* oikein tajuttuja etuja etujoukon, organisaation, on suoritettava koko työnsä joukkojen keskuudessa, vetäen niiden keskuudesta mukaansa poikkeuksetta kaikki parhaat voimat, tarkistaen joka askeleella huolellisesti ja objektiivisesti, pidetäänkö yhteyttä joukkoihin, onko yhteys elävää. Näin ja *vain* näin etujoukko kasvattaa ja valistaa joukkoja, tulkiten *niiden* etuja, opettaen niitä järjestäytymään, ohjaten *kaikkea* joukkojen toimintaa tietoisien luokkapolitiikan tietä.

Jos suoraan tai välillisesti vaaleihin vedettyjen tai niihin osallistuvien suurten joukkojen poliittisen toiminnan tuloksena käy selville, että *kaikki* työläisten valitsevat edustajat ovat maanalaisen järjestön ja sen poliittisen suunnan kannattajia, puolueen kannattajia, niin meillä on objektiivinen tosiasia, joka *todistaa* sitä, että on olemassa elävä yhteys joukkoihin, todistaa sitä, että tällä organisaatiolla on oikeus olla joukkojen luokkaetujen *ainoa* edustaja ja tulkitsija ja nimittää itseään sellaiseksi. *Jokainen* poliittisesti valveutunut työläinen tai oikeammin sanoen jokainen työläisryhmä *saattoi* ottaa osaa vaaleihin, suunnata niitä niin tai näin; ja kun loppujen lopuksi juuri se organisaatio, jota likvidaattorit ovat pilkanneet, sättineet ja halveksuen solvanneet, *on johtanut* joukot mukanaan, niin puolueemme suhtautuminen joukkoihin on ollut siis periaatteellisesti oikeaa, marxilaista.

Se teoria, että „on olemassa *laaja kerros*, jolta puolueen muodostamista varten puuttuu *vain* muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus”, on anarkismia. Venäjän työväenluokka ei voi lujittaa ja kehittää liikettään käymättä mitä armottominta taistelua tätä joukkoja harhaannuttavaa, itse organisaatiokäsitettä, itse organisaatioperiaatetta rikkovaa teoriaa vastaan.

Teoria: „„laaja kerros” puolueen *asemesta*” on mitä suurimman mielivallan ja joukkoluontoiseen työväenliikkeeseen kohdistetun *pilkanteon* puolustelua (vaikka pilkkaajat muistavatkin joka viidennen sanan jälkeen ehdottomasti mainita „joukoista” ja vatkaavat sanaa „joukkoluontoinen”). Kaikki tietävät, että tämän teorian avulla likvidaattorit pyrkivät esittämään *itsensä*, intelligenttikerhonsa „laajan kerroksen” edustajiksi ja sen etujen tulkitsijoiksi. Mitä meille muka merkitsee jokin „suppea” puolue, kun me kerran edustamme „laajaa kerrosta”! Mitä meille merkitsee jokin maanalainen järjestö, joka johtaa mukanaan vaaleihin miljoonan työläistä, kun me kerran edustamme laajaa kerrosta — ehkenpä miljoonia ja kymmeniä miljoonia.

Objektiiviset tosiasiat — IV Duuman vaalit, työväenlehtien syntyminen, varojen keräykset lehdille, metallityöläisten liitto Pietarissa, palveluskuntalaisten edustajakokous⁹⁵ — todistavat aivan ilmeisesti sitä, että likvidaattorit ovat työväenluokasta erkaantuneiden intelligenttien kerho. Ja „laajan kerroksen teoria” tekee mahdolliseksi kiertää kaikki

objektiiviset tosiasiat ja täyttää likvidaattorien sydämen ylpeällä tietoisuudella, että he ovat tunnustusta vaille jääneitä suuruuksia...

VI

Logiikan ja marxilaisuuden aakkosten kannalta katsoen V. Zaslitshin artikkelissa on sellainen määrä hullunkurisuuksia, että lukijassa saattaa luonnollisesti herätä ajatus: eiköhän tuossa tolkuttomuudessa vain liene jokin *muu* ajatus? Ja erittelymme jäisi vajanaiseksi, ellemmme osoittaisi, että *on olemassa* sellainen *näkökanta*, jolta katsoen V. Zaslitshin kirjoitus on täysin ymmärrettävä, loogillinen ja oikea. Se on — hajaannusta aiheuttava näkökanta.

Työväenliikkeen historiassa on runsaasti esimerkkejä epäonnistuneista, kelvottomista, jopa vahingollisistakin puolueista. Kuvitelkaa hetkiseksi, että meidän puolueemme on sellainen. Silloin olisi vahingollista ja rikollista sietää sen olemassaoloa ja semminkin sen edustajia. Silloin olisi ehdottomasti taisteltava tämän puolueen *hävittämisen puolesta*, sen puolesta, että tämän tilalle luodaan uusi puolue.

Silloin se on ymmärrettävää ja luonnollista, — silloin kun ollaan syvästi vakuuttuneita maanalaisen järjestön vahingollisuudesta, niin tältä kannalta katsoen ovat ymmärrettäviä sellaisetkin lausunnot, että „ei tiedetä, auttoiko vai häiritkö se (puolue)”, auttaako vai häiritseekö se. Me tulemme puolustamaan ja ylistämään * niitä, jotka eroavat siitä, selittämään sen johtuvan vanhan puolueen „toimintakyvyttömyydestä”. Me tulemme tätä vanhaa puoluetta *vastaan* vetoamaan *puolueettomiin*, jotta nämä liittyisivät uuteen puolueeseen.

V. Zaslitsin ei esittänyt loppuun saakka tätä hajaannusta aiheuttavaa näkökantaa. Subjektiivisesti tuo seikka saattaa ehkä olla tekijälle tärkeäkin ja merkityksellinen. Mutta objektiivisesti sillä ei ole suurta merkitystä. Jos kirjoittaja sanoo *a, b, c* ja luettelee *kaikki* aakkosten kirjaimet, paitsi viimeistä, niin voidaan lyödä vetoa siitä, että 999 lukijaa tuhannesta lisää itse (ääneen tai itsekseen) viimeisenkin

* Tätä erkaantuneiden *puolustelua* sisältävät muuten nämäkin V. Zaslitshin sanat: „laajalta kerrokselta puuttuu puolueen muodostamista varten vain muodollinen puolueeseen liittymisen mahdollisuus”. Tuhannet tosiasiat puhuvat päinvastaista. „*Mahdollisuuden* puuttumisesta” puhuessaan V. Zaslitsin itse asiassa puolustelee poroporvarillisuutta tai vieläkin huonompia ominaisuuksia.

kirjaimen. Kaikki likvidaattorit ovat tuossa naurettavassa asemassa: he esittävät kokonaisen keräelmän perusteita hajaannuksen puolesta ja sitten joko vaikenevat tahi lisäävät, että he „kannattavat yhtenäisyyttä”.

Me sen sijaan annamme niin V. Zsulitshin artikkelin kuin kymmenien muidenkin L. S:n, Danin, Levitskin, Jezhovin, Potresovin ja Martovin samanlaisten artikkelien johdosta vain yhden vastauksen: yhtenäisyyden ensimmäinen ehto on se, että tuomitaan jyrkästi „teoria: laaja kerros puolueen asemesta”, että tuomitaan kaikki hyökkäilyt maanalaista järjestöä vastaan, että tuomitaan V. Zsulitshin artikkeli ja luovutaan tyyten kaikista sellaisista esiintymisistä. Puolue ei voi olla „yhtenäinen” taistelematta niitä vastaan, jotka kieltävät puolueen olemassaolon välttämättömyyden.

Hajaannuksen kannalta katsoen V. Zsulitshin kirjoitus on loogillinen ja oikea. Jos likvidaattorit onnistuvat perustamaan uuden puolueen ja jos tuo uusi puolue osoittautuu paremmaksi kuin vanha, niin silloin V. Zsulitshin kirjoitus (samoin kuin koko likvidaattorien kirjallisuus) osoittautuu historiallisesti paikkansa pitäväksi. Se olisi typerää liikantunteellisuutta, jos paremman, oikean ja todellisen työväenpuolueen perustajilta evättäisiin oikeus *hävittää* vanha, toimintakyvytön ja kelvoton puolue. Mutta jos likvidaattorit eivät muodosta mitään uutta puoluetta, eivät luo mitään muuta työväenorganisaatiota, niin silloin koko heidän kirjallisuutensa ja V. Zsulitshin artikkeli jäävät muistomerkeiksi siitä hämmingistä, jonka valtaan ne puolueesta erkaantuneet, selkärangattomat intelligentit ovat joutuneet, jotka vastavallankumouksellinen masennusmielialan, epäuskon ja poroporvarillisuuden virta on vienyt mukanaan ja jotka laahustavat liberaalien jälkiä.

Joko — tahi. Tässä ei ole keskitietä. Tässä ei voida mitään „sovitella”; ei voida „haudata vähäsen” vanhaa puoluetta ja „perustaa vähäsen” uutta.

Venäjällä parhaillaan eletävän historiallisen ajankohdan omalaatuisuus tulee ilmi muun muassa juuri siinä, että verrattain vähäistä puolueen ydinjoukkoa, joka on kyennyt pysymään pystyssä myrskyjen kaudella ja säilymään siitäkin huolimatta, vaikka erilliset organisatoriset siteet ovat katkeilleet milloin siellä, milloin täällä, ja joka on kyennyt turvaamaan itselleen tavattoman voimakkaan vaikutuksen valtaviin työläisjoukkoihin (ei tietenkään nykyiseen

Eurooppaan, vaan vuosien 1849—1859 Eurooppaan verrattuna),— tätä ydinjoukkoa ympäröi lukematon paljous puoluetta vastustavia, puolueettomia, puolueen ulkopuolella ja puolueen liepeillä olevia sosialidemokraatteja ja miltei sosialidemokraatteja.

Juuri tällainen täytyykin olla asiointila maassa, jonka rinnalla kohoaa korkeuksiin Saksan sosialidemokratian Mont Blanc, ja tämän maan sisällä... eivät edes liberaalit näe sen sisällä muuta tietä kuin „mäkisen tien”, ja herrat Struve ja kumpp. ovat runsaan kymmenen vuoden kuluessa kasvattaneet satoja ja tuhansia pikkuporvarillisia intelligentejä, jotka pukevut liberaaliset ajatuspahasensa miltei marxilaisiin sanoihin.

Katsokaapa hra Prokopovitshia. Hän on merkittävä hahmo journalistiikkamme ja julkisen toiminnan alalla. Itse asiassa hän on ilmetty liberaali. Mutta on syytä pelätä, että itse hän voi pitää itseään sosialidemokraattina — puoluetta vastustavana sosialidemokraattina. Katsokaapa hra Mahnovetsia (Akimovia). Luonteenlaatunsa puolesta hän on melankolisempi liberaali, ja hänen työläisrakkautensa on voimakkaampaa. Itse hän pitää itseään epäilemättä sosialidemokraattina — puolueettomana sosialidemokraattina. Katsokaapa „Kijevskaja Myslin” ja „Nasha Zarjan”, „Lutshin” y.m. kirjoittajia. He muodostavat puolueen ulkopuolella ja puolueen liepeillä olevien sosialidemokraattien oikean kokoelman. Eräitä heistä askarruttavat pääasiallisesti uuden, julkisen puolueen perustamisen haaveet, mutta he eivät ole ratkaisseet vielä lopullisesti kysymystä, että emmekö nolaa itseämme liian pahasti, jos ryhdymme „ennen aikojaan” toteuttamaan nerokasta hanketta. Toiset erikoistyyköseen vannomalla vannovat, etteivät he mitään likvidoi, että he kannattavat yhtenäisyyttä ja ovat täysin samaa mieltä... Saksan sosialidemokratian kanssa.

Katsokaapa sosialidemokraattista duumaryhmää. Eräs sen huomatuimmista henkilöahmoista on Tshheidze, mies, jonka Nekrasov aivan kuin profeetallisesti ennakoi kirjoittaessaan:

...,Mutt toisinaan hän kiertelee pulmat kipeät ja vaikeat”⁹⁶...

Vaikeinta ja kipeintä aikaa III Duuman kaudella ja IV Duuman alkuajoina sosialidemokratialle olivat vuodet 1911—1912. Silloin muodostui työväenlehdistö — sekä likvi-

daattorien vastustajain että likvidaattorien lehdistö. Tshheidze „kierteli”. Hän ei ollut sen enempää toisten kuin toistenkaan kannalla. Hän oli puolueen liepeillä oleva sosialidemokraatti. Hän aivan kuin odotteli ja tarkkaili; toisaalta — ei ole olemassa muuta puoluetta kuin vanha puolue; ja toisaalta — ehkä „he” yhtäkkiä hautaavatkin sen pikkuhiljaa... Hänen puheitaan lukiessasi usein ihan apodeeraat hänen terävä-älyisille ja kiukkuisille hyökkäilyilleen oikeistolaisia vastaan, hänen tulusille ja jyrkille sanoilleen, sille, että hän puolustaa vanhoja perinteitä, — ja samaan aikaan pitelet nenääsi avatessasi likvidaattorien lehden, jossa hutkitaan „intoilua”, viitataan ylimielisesti kintaalla perinteille ja opetetaan työläisiä halveksumaan organisaa-tiota, ja kaikki se tapahtuu aivan kuin Tshheidzen siunauk-sella, jonka nimi on lehden avustajain luettelon kaunistuk-sena. Kun sitten sattuu eteesi An'in artikkeli ja näet „Lutshin” toimituksen rökittävän häntä hirveästi, tulet pakostakin ajatelleeksi: eivätköhän Tshheidze parkamme ja kunnan An'imme liene kärsineet tragikoomillista tappiota yrittäessään kukistaa Danin ikeen...

On ihmisiä, jotka proletaarisen yhtenäisyyden suuren periaatteen nimessä neuvovat puoluetta tekemään sovinnon puolueen liepeillä olevien miltei sosialidemokraattien yhden tai toisen ryhmän kanssa, joka haluaa „kierrellä” tai häilyy kysymyksessä, onko vanha haudattava vai onko sitä lujitet-tava. On helppo ymmärtää, että nämä ihmiset itse häilyvät tai tuntevat peräti huonosti todellisen asiointilan. Puolue, joka haluaa elää, ei voi sallia vähäisintäkään horjuntaa sen olemassaoloa koskevassa kysymyksessä eikä mitään sovinnon tekoa niiden kanssa, jotka voivat haudata puolueen. Niitä, jotka haluaisivat näytellä välittäjän osaa sellaisen sovinnon teossa, on lukemattoman paljon, mutta kaikki nämä ihmiset polttavat vallan turhaan öljyä ja kuluttavat aikaansa hukkaan, niinkuin eräs vanha sananparsi kuuluu.

P. S.* „Zhivaja Zhiznin” 13. numerossa (heinäkuun 25 pnä 1913) julkaistu P. B. Axelrodin loppuartikkeli — otsakkeella „Ennen ja nyt” — vahvasti hämmästyttävän

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

selvästi sanamme tosiksi. Tämän vesitetyn artikkelin asiallisenä sisältönä ei tietenkään ole se, että siinä mainostetaan huvittavalla tavalla likvidaattorien elokuun konferenssia, vaan se, että siinä herätetään uudelleen kysymys työväen edustajakokouksesta. Luonnollisesti P. B. Axelrod katsoo edullisemmaksi olla muistelematta katkeraa ja murheellista kokemustaan, jonka hän sai työväen edustajakokouksen hankkeesta vuosina 1906—1907: miksi kaivettaisiin esiin vanhojal P. B. Axelrod ei koskettele myöskään niitä *nykyisen* ajankohdan erikoisoloja, joiden vuoksi ovat tulleet mahdollisiksi niin sanoaksemme erityisluontoiset ja erikoisia aiheita käsittelevät työväen edustajakokoukset (tänään palveluskuntalaisten edustajakokous, huomenna mahdollisesti vakuutusalan tai ammattiyhdistysten edustajakokous j.n.e.). Palveluskuntalaisten edustajakokouksen kokemus, siinä kun enemmistö (sen pakollisen tunnustuksen mukaan, joka likvidaattorien itsensä on pitänyt tehdä „Zhivaja Zhiznissä”) *vastusti* likvidaattoreita, ei varmaankaan miellytä P. B. Axelrodia.

Axelrod ei puhu siitä, mitä on ollut ja mitä on. Hän haaveilee mieluummin tulevasta „suojasäästä”, semmitenkin, kun emme voi tietää sen konkreettisia olosuhteita! Hän haaveilee „ellei yleisvenäläisen, niin ainakin venäläisen sosialidemokraattisen työväen edustajakokouksen” koollekutsumisesta, jota sittemmin nimitetään jo suoraan venäläiseksi.

Niinpä siis entiseen nerokkaaseen suunnitelmaan on tehty kaksi muutosta: ensinnäkin, ei pelkästään työväen edustajakokous, vaan sosialidemokraattinen työväen edustajakokous. Se merkitsee edistystä. Onnittelemme P. B. Axelrodia tämän edistysaskeleen johdosta, jonka hän on 6 vuodessa ottanut. Onnittelemme häntä, jos hän on tullut vakuuttuneeksi vasemmistonarodnikkien kanssa „yhdistymistä” tarkoittavien tuulentupasuunnitelmien vahingollisuudesta. Toiseksi, yleisvenäläisen edustajakokouksen tilalle on tullut venäläinen. Se merkitsee, että kieltäydytään täydellisen yhtenäisyyden aikaansaamisesta *ei-venäläisten* kansallisuuksien työläisten kanssa Venäjällä (näiden keskuudessa järjestettävän työväen edustajakokouksen aate on Axelrodin mielestä kärsinyt lopullisen vararikon!). Se merkitsee kahta askelta taaksepäin. Se merkitsee siunauksen antamista separatistimille työväenliikkeessä.

Mutta tärkein on vielä edessä. Minkä vuoksi P. B. Axelrodin piti alkaa haaveilla työväen edustajakokouksesta? Kas tämän vuoksi:

....Työväen edustajakokous vie loppuun viime vuosina käynnissä olleen vanhan puoluekomennon likvidoisprosessin, puoluekomennon, joka muodostui maaorjuudellisen valtion ja säätyperusteisen yhteiskunta-poliittisen järjestelmän takapajuisella historiallisella maaperällä, ja samalla se panee alulle kokonaan uuden kauden venäläisen sosialidemokratian historiallisessa olemassaolossa, aikakauden, jolloin se tulee kehittymään aivan samalla perustalla kuin länsimaisetkin sosialidemokraattiset puolueet”.

Kaikki tietävät, että tämä „aivan sama perusta” on *legaalisen* puolueen perusta. Siis suoraan sanoen likvidaatorit tarvitsevat työväen edustajakokousta vanhan puolueen „*likvidoisamisen loppuun viemistä*” ja *uuden, legaalisen* puolueen perustamista varten.

Sellainen on lyhyesti P. B. Axelrodin pitkien puheitten sisältö.

Siinä kuulitte puolueen liepeillä olevien sosialidemokraattien viimeisimmän sanan! Sen vanhan, vanhentuneen ajatuksen, että puolueen jäsenten täytyy toimia puolueessa ja lujittaa sitä,—sen P. B. Axelrod on luovuttanut arkistoon. Emme me mitään likvidoi, se on parjausta, me vain pysymme „sivussa” ja huudamme niin, että kaikki kuulevat, „puolueen likvidoisprosessin loppuunviemisestä”. Ja samalla vannomme ja uskottelemme, että huomenna meistä tulee sen tulevan legaalisen puolueen mainioita jäseniä.

Nämä vuoden 1913 herttaiset puolueen liepeillä pysyttelevät sosialidemokraatit muistuttavat suuresti niitä vuoden 1903 liberaaleja, jotka uskottelivat, että he ovat aitoja sosialidemokraatteja ja että heistä tulee ehdottomasti sosialidemokraattisen puolueen jäseniä... tietysti sitten, kun puolue tulee julkiseksi.

Me emme epäile hetkeäkään sitä, että Venäjällä koittaa poliittisen vapauden aika ja että silloin meillä tulee olemaan legaalinen sosialidemokraattinen puolue. Todennäköisesti siihen liittyy eräitä nykyisistä puolueen liepeillä pysyttelevistä sosialidemokraateista.

Siis, näkemiin vain, meidän tulevat toverimme, tulevan legaalisen puolueen riveissä sitten tavataan! Mutta toistaiseksi — suokaa anteeksi — me kuljemme eri teitä, sillä toistaiseksi te ette tee marxilaista, vaan liberaalista työtä, herrat puolueen liepeillä pysyttelevät sosialidemokraatit.

„Prosvestsheniye” № 9,
syyskuu 1913
Allekirjoitus: V. I l j i n

Julkaistaan
„Prosvestsheniye” aikakauslehteen
tekstin mukaan
